

1938'de KEMALİST CUMHURİYETİN YÖNÜ

“Türk Ulusuna vaadlerimde adımlar”

Mustafa Kemal ATATÜRK

Geçen yıl aziz Kamutay arkadaşlarıma ulus ve ülke için ne gibi verimli işler başarmak istediğimizi açıklamıştım. Bu gün de bunlardan hangilerinin bu yıl içinde yapıldığını bildirmek isterim.

Her şeyden önce size kıvançla arz edeyim ki ulus ve ülke geçen yılı tam bir huzur ve sükün içinde yükselme ve kalkınma çalışmaları ile geçirmiştir.

Uzun yıllardan beri süregelen ve zaman zaman gergin bir şekil alan Tunceli'ndeki toplu haydutluk olayları belli bir program içindeki çalışmalar sonucu kısa bir sürede ortadan kaldırılmış, bölgede bu gibi olaylar bir daha tekrarlanmamak üzere tarihe aktarılmıştır.(Bravo sesleri)

Cumhuriyetin getirdiği bütün iyiliklerden yurdun diğer evlatları gibi oradakiler de tam anlamı ile yararlanacaklardır.

Özel idare ve belediyelerin bu yılki çalışmaları; geçen yıllardakinden çok daha verimli olmuştur. İmar işlerinde belediyeleri hukuki açıdan aydınlatmak, onlara önderlik etmek, çalışmalarını izlemek ve denetlemek üzere merkezde bir teknik büro kurulması, yol ve yapı konusunda işlerin ve istimlak işlemlerinin ivedilikle yürütmesini sağlayacak değişikliklerin yapılması, Belediyeler Bankasının imar işlerinde yardımını genişletmesi, çiftçi mallarının güvenliğini korumak ve tarımsal suçları hızla ortaya çıkarıp suçluların cezalandırılması konularında yüksek Kamutaya sunulmak üzere birer kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Büyük Meclisin onayına sunulmuş olan yeni nüfus kanununun kabulü ve uygulanması nüfus işlerinin daha modern ve düzenli bir biçimde yürütülmesini sağlayacaktır.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, kendisine verilen sağlık ve sosyal yardım görevleri ile iskan ve göçmen işlerini yüksek Meclisin kabul buyurduğu ödenek içinde başarı ile sürdürmüştür.

Bu yılın ilkbaharında, Orta Anadolu'da, özellikle Kırşehir ve Yozgat bölgesinde bir kısım köylerimizi yıkan ve aziz vatandaşlarımızdan bazılarının ölümüne neden olmakla bizi çok üzen bir deprem olmuştu. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ve aynı zamanda bu işle

AYDINLANMA 1923

görevlendirilen Kızılay Derneği felakete uğrayan vatandaşlarımızı korumak için zaman geçirmeden gereken önlemleri almışlardır.

Bu alanda yapılmasına karar verilen 2.114 evden bir kısmı bitmiştir. Bir kısmının da yapımı ilerlemektedir. Bu hizmet ve çalışmaları memnuniyetle bildirmek isterim.

Yüce saygınlıklar,

Ülkede var olan huzur ve güvenliğe paralel olarak adalet organları da düzenli işlemektedir. Suçüstü olaylarla ilgili kanunun uygulanmasından elde edilen iyi sonuçlardan örnek alınarak, bu kanun, ağır cezalı suçları da kapsamına almıştır.

İnkılabımızın devamlılığını sağlamak için yeni kanuni önlemler alınmıştır. Bu amaçla Türk Ceza Kanunu'ndaki Devletin manevi kişiliğine ve devlet güçlerine karşı olan suçlar daha ağır cezalara bağlanmıştır. Ceza evlerinin terbiye, iyileştirme ve iş temellerine göre düzenlenmesi yolundaki güzel çalışmaların genişletilmesi, doğru yoldan saparak hürriyetini kaybetmiş olan binlerce vatandaş topluma yararlı birer vatandaş olarak yeniden kazandırmaktadır.

Devletin ekonomik alandaki yapıcı ve yaptırıcı gücü ve prensibinin tarımsal işlerimize de uygulanması yolunda bir örnek olmak üzere tüzelkişiliğe sahip Ziraat İşletmeleri Kurumu kurulmuştur.

Geçen yılki nutkumuzda :

«Milli ekonomimizin temeli tarımdır. Bunun içindir ki, tarımda kalkınmamıza büyük önem vermekteyiz. Köylere kadar yapılacak programlı ve pratik çalışmalar bu amaca ermeyi kolaylaştıracaktır. Fakat bu önemli işi isteğe uygun bir biçimde amacına ulaştırmak için, ilk önce, ciddi etütlere dayalı, bir tarım politikası belirlemek ve bunun için de her köylünün ve bütün vatandaşların, kolayca kavrayabileceği ve severek uygulayabileceği bir tarım rejimi kurmak gereklidir.» öğüdünde bulunmuştuk.

Bununla ilgili incelemeler bitirilmiştir.

Cumhuriyetin on beşinci yılı planlı, sistemli tarım ve köy kalkınmasının başlangıcı olmalıdır.

Sayın arkadaşlar,

Ekonomik işlerimiz normal gelişme yolunu izlemektedir.

Bu yıl da üretimin, takasın ve kredinin düzenlenmesi ile sanayileşme ve kurumlaşma alanlarında olumlu sonuçlar alınmıştır.

Maden Tetkik ve Arama işleri ile maden işletmeleri, programlarına göre geliştirilmektedir.

Dış ticaret politikamızın durumu, milli ve uluslararası konjonktüre uyararak, karşılıklı yarar ve izin alınması temeline bağlı kalmakta süreklilik göstermiştir.

İhracatın denetlenmesi ve ihraç mallarımızın standart olması yolundaki çalışmalar yürütmekte ve iyi sonuçlar elde edilmektedir. Bu yıl yeniden birtakım ihraç mallarımız daha denetlenecek mallar arasına girmiştir.

Böylece ihracatımızın ve ihracattaki saygınlığımızın yükselttiğini gördüğümüz bu usulün alanı genişletilmektedir.

AYDINLANMA 1923

Halkımızın güzellik yeteneğini belirten ve her günkü ihtiyaçlarımızın büyük bir kısmını karşılayan el ve ev kk sanatkarlarının Cumhuriyet rejiminde kendilerine yaraşan yere yükseltilmesi gerekir. Bunun için zendirilmelerin yapılmasını ve bu konudaki tasarının bir an önce görüşülmesini önermeyi uygun bulurum.

Geçen toplantı döneminde yüksek Meclisin kabul buyurduğu «Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilerek kurulan İktisadi Teşekküllerin kuruluşları ile yönetim ve denetimleri» ile ilgili kanunun uygulanması için organizasyona başlanmıştır.

Ülkenin çeşitli yerlerinde kredi ve satış kooperatiflerinin ve birliklerinin kurulması srdrlmştir. Bu arada Karadeniz Bölgesinde fındık ürünü için beş kooperatif ve bunlar için merkezi Giresun'da olmak üzere bir birlik kurulmuştur.

Kk esnafa ve kk sanayi sahiplerine ihtiyaç duydukları kredileri sağlamak üzere Halk Bankası ve Halk Sandıkları kurulmuştur.

Kredinin normal Őartlar altında ucuzlatılmasının ekonomik alandaki önemli etkisi bilinmektedir. Büyük Millet Meclisinin kabul buyurduğu kanun ile faiz hadlerinin indirilmesini memnuniyetle karşılarım.

Büyük Millet Meclisi Denizbank'ı kurmakla çok yerinde bir girişimde bulunmuştur.

Birinci beş yıllık sanayi planımız başarı ile bitmek üzere dir. Buna ek olarak, üç yıllık bir maden işletme programı hazırlanmış ve uygulanmasına başlanmıştır. Bu üç yıllık maden programının büyük bir kısmını içine alarak ve Őeker endüstrisini de genişleterek makine, kimya, gıda maddeleri, toprak ve su ürünleri, ev yakıtları sanayii ile liman inşası, taşıma araçlarının çoğaltılmasını ve deniz işleri için duyduğumuz ihtiyaçları da içeren ve belirten dört yıllık üç numaralı yeni bir program yapılmış ve açıklanmıştır.

Bu plan için harcanacak para 85 ila 90 milyon lira arasında sanılmaktadır. Bununla ilgili kredinin sağlandığı bilinmektedir.

lke için faydalı olan her girişimi yüksek bir vatanseverlik duygusu ile destekleyen ve koruyan değerli Kamutayın bu plan için de yardımlarını esirgemeyeceğine Őphem yoktur.

Sayın milletvekilleri,

Ülkenin imarı ve kalkınması yolunda çok önemli görevler alan Cumhuriyetin Bayındırlık Bakanlığının içindeki çalışmalarımın en üst düzeyde verim vermiş olduğunu görmekteyim.

Kullanıma açılan büyük köprülerin bu yıl 115'e vardığını hatırlatır ve sayıların ihtiyaca uygun olarak hızla çoğaltılmasını dilerim. İstanbul'dan başlayan Avrupa turistik asfalt yolunun birinci kısmı bitirilmiştir ve son kısımlarının yapımı sürdürülmektedir.

Ülkenin genel su politikasının büyük önemi üzerinde durmaktayız. Geçen dönemde kabul buyurduğumuz bir kanun ile Adana ovasının sulama işlerine hız verilmiş olmasını sevinçle bildiririm. Diğer su işlerimiz de program içinde yürütülmektedir.

Geçen yıl yapılmasına haşlandığını bildirdiğim radyo merkezi stüdyosu tamamlanmıştır.

Őirketlerden elimize geçen demiryollarının yenileştirilmesi, sabit ve değerken aletlerin her türlü ihtiyaı karşılayacak biçimde tamamlanmasına çalışılmaktadır. Ülkede taşımacılık kapasitesi artmaktadır. Çeşitli malların gönderilmesini kolaylıkla sağlamak için yeni taşıt araçları sipariş edilmiş ve 3 numaralı programda da bu konuya ayrıca yer verilmiştir. Geçen

AYDINLANMA 1923

yıl Divriğ'e ulaştığını gördüğümüz demiryolunun, bu yıl Erzincan'a vardığını ve önümüzdeki yıl içinde de Erzurum şehrine ulaşacağını kıvançla müjdelirim.

Arkadaşlar,

Maliyemizde denk bütçe, sağlam ödeme, vergi sistemlerini mükellef yararına iyileştirme, hafifleştirme ve milli paranın istikrarını koruma prensipleri tam bir bağlılık ve başarı ile izlenmekte ve uygulanmaktadır.

Halkın ve çiftçinin vergi yükünü hafifletme yolunda öteden beri güdülen prensibin, imkanların elverdiği oranda uygulanması bu yıl da sürdürülmüştür. Gelir ve dengeleme vergilerinde, yünlü ve pamuklu kumaşların tüketim vergisinde ve hayvan vergilerinde indirim yapılmış, hayvan vergisinin at ve katıra ait kısmı ile tıbbi ve ilaç maddelerinden tüketim vergisi tamamen kaldırılmıştır. Bir kısım vergilerde yapılan önemli indirimlere karşın tahsilat, gelir tahminlerine göre geçen yıl da 29 milyon lira bir fazlalık göstermiştir. Bu yıllık tahsilatın da tahminlerden fazla olacağı umulmaktadır.

Ekonomik alandaki gelişmeye uygun olarak her zaman bütçe tahminlerini aşan Devlet gelirinin sürekli artışı, bir yandan vergi indirimlerini belirgin bir program içinde gerçekleştirmeye, diğer yandan çeşitli alanlardaki verimli işlere ve milli savunma hizmetlerine daha çok pay ayırmaya imkan vermektedir.

Sanayi Teşvik Kanunundan yararlanan kuruluşlara dış ülkelerden getirdikleri ham maddelerle, makine, alet ve avadanlıklar için verilmiş olan gümrük bağışıklığı kaldırılarak, adı geçen kanundan yararlanan ve yararlanmayan bütün sanayi mensubuna geçerli olmak üzere, bu çeşitli ham maddelerle, makine, alet ve avadanlıkların gümrük resimlerinin çok düşük bir sınıra indirilmesi ve makine, alet ve avadanlıklar için muamele vergisi bağışıklığının kabul edilmesi, ülke sanayii için iyi sonuçlar verecek bir önlem olmuştur.

Bir kısım vergilerimizin tarh ve toplama yöntemlerinin düzeltilmesi ve uygulamada sadelik ve birlik sağlanması amacı ile hazırlanarak yüksek Kamutaya sunulan tasarının bir an önce çıkarılmasını dilerim.

Tekel kurumunun mali tekel, ticari kuruluş ve mali değerlendirme kurumu karakterini kazanması için gerekli önlemler alınmakta ve istenilen sonuç elde edilmektedir.

Çok değerli ve güzel ürünlerimizden biri olan tütünün, tarımsal uygulamalarını düzeltmek, çiftçinin ürünlerini değerlendirmek ve değer fiyatıyla satmak açısından aydınlatmak ve korumak, tütünlerimizi dünya piyasalarına daha çok tanıtarak ihracatını en son sınırına çıkarmak yolundaki çabalar iyi sonuçlar vermektedir. Diğer tekel maddelerinin üretim ve tüketiminde gelişmeler görülmektedir.

Yüksek öğretim gençlerini, istediğimiz ve ihtiyaç duyduğumuz gibi milli bilinç sahibi, modern kültürlü olarak yetiştirmek için İstanbul Üniversitesinin gelişmesi, Ankara Üniversitesinin tamamlanması ve Doğu Üniversitesinin yapılan çalışmalarla belirlenmiş olan kurullar içinde, Van Gölü civarında kurulması çalışmaları, hızla ve önemle sürdürülmektedir.

Geçen yıl deneylerinin ümit verici nitelikte olduğunu gördüğüm eğitimci okulları çok iyi sonuçlar vermiş ve eğitim kadrosuna bu yıl 1 500 kişi daha eklenmiştir. Önümüzdeki yıllar içinde bu sayının artırılacağı şüphesizdir.

Türk Tarih ve Dil kurumlarının çalışmaları övünülecek değer ve nitelik göstermektedir. Tarih tezimizi, reddedilmez kanıt ve belgelerle bilim dünyasına tanıtan Tarih Kurumu,

AYDINLANMA 1923

ülkenin çeşitli yerlerinde yeniden kazılar yaptırmış ve uluslararası toplantılara başarı ile katılarak verdiği bildirilerle yabancı uzmanların ilgi ve övgülerini kazanmıştır.

Dil Kurumu en güzel ve verimli bir iş olarak türlü bilimlerle ilgili Türkçe terimleri tespit etmiş ve böylece dilimiz, yabancı dillerin etkisinden kurtulma yolunda önemli adımını atmıştır. Bu yıl, okullarımızda eğitimin Türkçe terimlerle yazılmış kitaplarla başlamış olmasını kültür yaşamımız yönünden önemli bir olay olarak nitelemek isterim.

Türk gençliğinin kültürde olduğu gibi, spor alanında da amacına ulaşması için yüksek Kamutayın onaylandığı Beden Terbiyesi Kanununun uygulanmasına geçildiğini görmekte kivançlıyım.

Vatanın ve rejimin koruyucusu olmakla kalmayıp, en geniş ve gerçek anlamı ile bir barış etkeni ve bir eğitim ve öğretim ocağı olan yenilmez ordumuzun geçen yıl da belirttiğim ve açıkladığım gibi, son sistem silah ve motorlu araçlarla donatılması yolundaki çalışmalara hız verilmiştir. Geçen yıl büyük Kamutayın kabul buyurduğu ödenek ile bir genel silahlanma programı yapılmıştır. Uygulaması ilerlemektedir. Deniz kuvvetlerimizin güçlenmesi için gerekli olan savaş gemilerinin küçük bir kısmı sipariş edilmiştir. Büyük bir kısmı da sipariş edilmek üzeredir. Bu arada var olan gemilerimizin daha kusursuz bir duruma getirilmesi için önlem alınmaktadır. Bu yıl Gölçük savaş tersanemizin yapımına başlanacaktır. Hava programımızda önlemler uygulanmaktadır. Şanlı adını andıkça gönlümüzde sevinç ve sonsuz gurur duyduğumuz değerli ordumuz bu yaz doğu bölgesinde doğanın en çetin ve sert şartları içinde yaptığı manevralarda her gün artan gücünü ve yeteneğini bir kez daha göstermiştir. Çok değerli komutan ve subaylarımızla kahraman erlerimizi, huzurunuzda övünerek ve övgü ile selamlarım.

Dış politikamızın son yıl içindeki gelişmeleri geçen yıl ana niteliklerini belirttiğim kurallar içinde gelişmiştir. Son aylar içinde barış, çetin bir sınav geçirdi. Şimdi süresini ancak bir zaman sonra anlayabileceğimiz yeni bir sessizlik dönemi içindeyiz. Barış, ulusları refah ve mutluluğa erdiren en iyi yoldur. Fakat bu kavram bir kez ele geçirilince sürekli özen, ilgi bekler ve her ulusun ayrı ayrı hazırlığını gerektirir.

Ülkemizin her gün daha çok güçlenmesini sağlamak için her alanda her türlü ihtimale karşı koyabilecek bir durumda bulunmak ve dünya, olaylarının bütün gelişimini büyük bir dikkatle izlemek, barışsever politikamızın dayandığı kuralların başlıcalarıdır. Ulusların güvenliği, ya iki taraflı ya da çok taraflı genel ve ortak anlaşmalarla, uzlaşmalarla sağlanabilir diye kesin nitelikte ortaya atılan ve her biri diğerlerine ters düşen prensipler, barışın korunması için bizim yönümüzden kesin ve doğru sayılamaz ve doğru olamaz. Bunların her birini coğrafi ve politik gereğe ve duruma göre kullanarak barış yolundaki dikkatli davranışlara uydurmak her ulus için ayrı ayrı bir görevdir.

Cumhuriyet hükümeti bu gerçeği görmüş, uygulamış, en yakın komşuları ile olduğu kadar en uzak devletlerle olan ilişkilerini, dostluklarını, anlaşmalarını ona göre düzenlemeyi bilmiş ve böylece dış politikamızı sağlam kurallara dayandırmıştır.

Balkan politikamız, Balkan devletlerinin ayrı ayrı ve ortak yararlarının en açık bir belirtisidir. Balkan uluslarından her birinin ayrı ayrı güçlenmesi de barış yolundaki dinamik düşünce biçiminin fiili bir örneğidir. Burada sevinçle belirtmek istediğim bir olay, Balkan uluslarının birbirleriyle tam anlamı ile yakınlaşmalarına güçlü bir neden olmuştur. Ve yarın için de ümitlerle dolu bir eserdir. Selanik'te Balkan Antlaşması devletleri adına Konsey Başkanı ve Sayın Yunan Başbakanı General Metaksas ile Sayın Bulgar Başbakanı Mösyö Köseivanov arasında imza edilmiş olan anlaşmadan söz etmek istediğim anlaşılmıştır. Bu

AYDINLANMA 1923

anlaşma, barış yolundaki sürekli çabalarımızın ve Balkan devletlerinin izlemeyi sürdürdükleri sağlam politikanın iyi bir biçimde ortaya çıkmasıdır.

Yine aynı gerçekler, aynı dinamizm ve aynı yüksek amaçlar, Sadabat Antlaşması hükümleri ile, ilgililerin geçmişten miras kalmış boş inanışları bir anda yıkarak ilişkilerini yeni ve verimli temellere dayandırmayı bildiklerini göstermiştir. Türkiye'nin diğer devletlerle olan ilişkileri geçen yıl açıklıkla belirttiğim yolda dostça gelişimler izleyerek ilerlemeyi sürdürüyor.

Hatay sorununun son yıl içinde geçirmiş olduğu evreleri bilmektesiniz. Bu milli davayı bir Türk - Fransız dostluk anlaşması ile sonuçlandırmak yolundaki çalışma başarı ile sona erdi. Türk ve Fransız askerlerinin geçici ve ortak işgali, bu anlaşmanın açık belirtisi oldu. Bu nedenle sükun yerleşti ve seçimler tamamlandı. Sonunda Hatay, Millet Meclisine ve bağımsızlığına kavuştu. Bağımsız Hatay devleti bu gün güvenlik güçlerini düzenlemek ve ülkenin iç güvenliğini de kendi kendine sağlamakla uğraşmaktadır. Bunun da yakında başarılacağını ümit ediyoruz. Geçen yıl «Yarınki Türk - Fransız ilişkilerinin dilediğimiz yolda gelişmesine Hatay işinin iyi bir yönde gelişmesi temel bir ölçü ve unsur olacaktır» demiştim. Doğrusu, Hatay işindeki Türk - Fransız anlaşması iki devlet arasındaki ilişkileri çok dostça bir duruma getirmiştir. Hatay işinde sağlanan sonuçların devamlılığı, Türk - Fransız dostluğunun da gelişme ve berraklaşmasında temel oluşturacağı düşüncesindeyim.

Cumhuriyet hükümeti geçen yıllardaki çeşitli devletlerle ekonomik ilişkilerini düzenleyen sözleşme ve anlaşmalar imza etmiş bulunuyor. Bu arada İngiltere hükümeti ile yapılan ticaret anlaşması ve aynı zamanda 16 milyon İngiliz liralık bir ticari silah kredisi sözleşmesini belirtmek isterim ki aslında bununla ilgili kanun yüksek onayına sunulmuştur. Birkaç gün önce ülkemizi ziyaret eden Almanya'nın seçkin Ekonomi Bakanı Bay Funk ile 150 milyon marklık bir kredinin esaslarında anlaşmaya varılmıştır. Ayrıntılar yakında iki hükümet arasında belirlenecektir.

Bu kredi anlaşmalarını, ülkemizin mali saygınlığına karşı gösterilen ciddi güvenin ve dış politikamızdaki dürüst gelişmelerin sonucu olarak düşünmek gerekir.

Hükümetin imzaladığı sözleşmeler içinde hukuki alanda çeşitli anlaşmalar bulunduğu gibi, egemenliğe kavuşan dost Mısır devleti ile imzalanan bir de dostluk ve konsolosluk sözleşmesi bulunmaktadır.

Büyük komşu ve dostumuz Sovyet Birleşik Cumhuriyeti ile geçen yıl içinde yeni bir sınır anlaşması imza edilerek iki ülkenin sınır ilişkileri bu şekilde iki tarafın deneylerinin gösterdiği sağlam temellere bağlanmıştır.

Bu anlaşmanın yakında yürürlüğe konulması beklenmektedir. Yine geçen yıl içinde, İtalya hükümeti, Montrö'de imza edilen ve devletlerin katılımına açık bırakılan Boğazlar Antlaşmasına katılmış ve bu büyük komşu ülkenin bize karşı olan dostça tutumuna ülkemiz de aynı dostça duygularla karşılık vermiştir.

Büyük Kamutay, şimdiye kadar olduğu gibi bütün işlerinizde başarılar dilerim.

1 Kasım 1938

Millet Meclisi Tutanak Dergisi D. V, C. 27, Sa. 3

*Not : Bu konuşma ATATÜRK'ün rahatsızlığı dolayısıyla **Başbakan Celal Bayar** tarafından okunmuştur.*